

**БИРЛАМЧИ ТИББИЙ ЁРДАМ СИФАТИНИ ОШИРИШНИНГ
ЗАМОНАВИЙ УСУЛЛАРИ ВА УЛАРНИ ОИЛАВИЙ ПОЛИКЛИНИКА
ФАОЛИЯТИГА ЖОРИЙ ЭТИШ**

Узакбаева Лаззет Сапарбаевна

*Қорақалпоғистон Республикаси Қўнғирот тумани 25-оилавий поликлиникаси
Лавозими: оилавий поликлиника рахбари*

**ИНФОРМАЦИЯ О
СТАТЬЕ**

ИСТОРИЯ СТАТЬИ:

Received: 20.10.2026

Revised: 21.10.2026

Accepted: 22.10.2026

**КЛЮЧЕВЫЕ
СЛОВА:**

*бирламчи тиббий-
санитария ёрдами,
тиббий хизмат сифати,
оилавий поликлиника,
профилактика, эрта
аниқлаш, тиббий
бошқарув, сифат
назорати, узлуксиз
кузатув.*

АННОТАЦИЯ:

Мақолада бирламчи тиббий- санитария ёрдами сифатини оширишнинг замонавий ёндашувлари, оилавий поликлиника фаолиятини самарали ташкил этиш, беморга йўналтирилган хизматлар, касалликларни эрта аниқлаш, сурункали касалликларга чалинган беморларни кузатиш, тиббий ходимлар малакасини ошириш масалалари ёритилган. Шунингдек, тиббий хизмат сифатини баҳолаш учун намунавий курсаткичлар ва оилавий поликлиника раҳбарлари фойдаланиши мумкин булган амалий алгоритм таклиф этилган.

Кириш

Аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш соғлиқни сақлаш тизимининг устувор вазифаларидан биридир. Бу вазифани амалга оширишда бирламчи тиббий-санитария ёрдами муҳим урин тутади. Айнан шу босқичда аҳоли биринчи тиббий ёрдам олади, касалликлар аниқланади, профилактик тадбирлар утказилади ва сурункали касалликларга чалинган беморлар кузатилади.

Бирламчи тиббий ёрдам самарадорлиги факат ходимларнинг касбий маҳоратига эмас, балки иш жараёнларининг тугри ташкил этилиши, беморлар билан мулоқот ва хизмат натижаларини баҳолашга ҳам боғлиқдир. Жахон соғлиқни сақлаш ташкилоти тиббий хизмат сифатини илмий далилларга асосланган, самарали, ўз вақтида курсатиладиган ва инсон саломатлигига йўналтирилган хизмат сифатида таъкидлайди.

Мақоланинг максоди

1. Бирламчи тиббий-санитария ёрдами сифатини оширишнинг асосий йуналишларини куриб чиқиш;

2. Оилавий поликлиника фаолиятида куллаш мумкин булган ташкилий ва услубий тавсияларни баён этиш;

Материаллар

1. Бирламчи тиббий ёрдам сифатини оширишнинг асосий тамойиллари

Тиббий хизмат сифатини оширишда куйидаги тамойилларга амал қилиш муҳим:

Самарадорлик - илмий далилларга асосланиб ёрдам курсатиш, асоссиз текширув ва даволашдан сақланиш.

Хавфсизлик - беморга зарар етказиш хавфини камайитириш, дори воситаларини тугри куллаш ва тиббий хатоларнинг олдини олиш.

Ўз вақтида хизмат кўрсатиш — мурожаатларни кечиктирмасдан куриб чиқиш ва шошилиш ҳолатларни тезкор аниқлаш.

2. Оилавий поликлиника фаолиятини самарали ташкил этиш

Тиббий хизмат сифатини ошириш муассаса ишини тугри режалаштиришдан бошланади.

Муассаса раҳбарининг вазифаси назорат билан чекланмайди. У касбий ривожланиш, куллаб-қувватлаши ва сифатни яхшилашга қаратилган ташаббусларни рағбатлантириши керак.

3. Касалликларни эрта аниқлаш ва профилактика

Профилактика бирламчи тиббий ёрдамнинг муҳим вазифаси. Касалликларни уз вақтида аниқлаш, хавф омилларини баҳолаш ва соғлом турмуш тарзи бўйича маслаҳат бериш айрим касалликларнинг оғирлашиши ва асоратланишини олдини олишга ёрдам бериши мумкин.

Оилавий поликлиникада аҳолига профилактик курик ва скрининглар ҳақида тушунтириш, артериал гипертензия, қандли диабет ва юрак-кон томир касалликлари хавф омилларини баҳолаш, она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, эмлаш, соғлом овқатланиш ва жисмоний фаоллик бўйича маслаҳатлар бериш ишларини тизимли ташкил этиш керак.

Скрининг текширувлари утказилиши керак.

4. Сурункали касалликларга чалинган беморларни кузатиш

Артериал гипертензия, қандли диабет ва бошқа сурункали касалликлари булган беморларни кузатиш оилавий поликлиника фаолиятининг муҳим йуналишидир. Кузатув бемор ҳолатини мунтазам баҳолаш бориш, даволаш режасига амал қилишни куллаб-қувватлаш, асоратлар хавфини аниқлаш ва зарур ҳолларда мутахассисга йуналтиришни уз ичига олади.

5. Тиббий ходимлар малакасини ошириш

Тиббий хизмат сифати ходимларнинг билимлари, амалий куникмалари боглик. Оилавий поликлиникада долзарб клиник мавзулар бўйича киска уқув машгулотлари,

клиник протоколлар муҳокамаси, бемор хавфсизлиги бўйича амалий машқлар, тиббий ҳужжатларни юритиш ва шошилиш ҳолатларида ҳаракат қилиш алгоритмларини такрорлаш ташкил этилиши мумкин.

6. Тиббий ҳужжатлар ва рақамли технологиялардан фойдаланиш

Дмед иловаси беморнинг электрон амбулатор ҳужжати ҳисобланади. Шикоятлар, анамнез, объектив курик, таъхис, текширув натижалари, даволаш режаси уз вақтида қайд этилиши керак.

Рақамли технологиялар самараси маълумотлар сифати, ходимлар малакаси ва шахсий маълумотлар махфийлигини таъминлашга боғлиқ.

7. Тиббий хизмат сифатини баҳолаш курсаткичлари

Сифатни ошириш учун хизмат натижаларини мунтазам баҳолаш зарур. Курсаткичлар аниқ таърифланган ва ишончли маълумот манбасига асосланган бўлиши керак.

Курсаткичларнамунаси

Курсаткич	Баҳолаш усули
Профилактик тадбирлар бажарилиши	Режалаштирилган ва амалдаги тадбирларни солиштириш
Сурункали касалликларга чалинган беморларни кузатиш	Белгиланган муддатда назорат куригидан уткан беморлар улушини ҳисоблаб чиқиш
Тиббий ҳужжатлар сифати	Ҳужжатларни тасдиқланган мезонлар асосида текшириш
Навбат кутиш вақти	Белгиланган муддатда кутиш даврини умумлаштириш
Беморлар мурожаатлари	Мурожаат мазмуни ва уларнинг куриб чиқилишини тақлил қилиш
Ходимларнинг касбий ривожланиши	Уқув машғулоти ва малака ошириш тадбирларини қайд этиш
Тузатувчи чора тадбирлар	Аниқланган муаммолар бўйича белгиланган чораларнинг бажарилишини текшириш

9. Сифатни узлуксиз яхшилашнинг амалий алгоритми

Биринчи босқич — муаммони аниқлаш. Тиббий ҳужжатлар, беморлар мурожаатлари, ишжараёни урганилади.

Иккинчи босқич — сабабларни таҳлил қилиш. Муаммонинг иш жараёнига боғлиқ сабаблари қўриб чиқилади.

Учинчи босқич — чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиш. Мақсад, муддат, масъул ходим ва баҳолаш мезони белгиланади.

Туртинчи босқич — режани амалга ошириш. Зарур узгаришлар киритилади, ходимларга тушунтириш берилади ва иш жараёни такомиллаштирилади.

Бешинчи босқич — натижани баҳолаш. Дастлабки ва кейинги курсаткичлар бир хил усулда йиғилган маълумотлар асосида солиштирилади.

Олтинчи босқич — такомиллаштириш. Самарали чоралар давом эттирилади, самара бермаган чоралар қайта куриб чиқилади.

Ушбу алгоритм «режалаштириш — амалга ошириш — текшириш — такомиллаштириш» тамойилига мос келади. У сифатни яхшилашни мақсад, масъулият ва баҳолаш мезонларига эга булган амалий жараёнга айлантиради.

Хулоса

Бирламчи тиббий-санитария ёрдами сифатини ошириш аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш, касалликларни эрта аниқлаш, сурункали касалликларни назорат қилиш ва бемор хавфсизлигини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

Оилавий поликлиникада сифатни ошириш учун беморга йуналтирилган мулоқотни ривожлантириш, профилактик тадбирларни такомиллаштириш, сурункали касалликларга чалинган беморларни кузатиш, ходимлар малакасини мунтазам ошириш, тиббий ҳужжатларни тугри юритиш ва хизмат натижаларини аниқ мезонлар асосида баҳолаш зарур.

Муассаса раҳбарлари аниқланган камчиликларнинг сабабларини урганиши ва тузатувчи чораларни жорий этиши лозим. Таклиф этилган услубий ёндашувлар ва амалдаги талабларга мувофиқ мослаштирилганда оилавий поликлиникада тиббий хизматни ташкил этишни такомиллаштиришга хизмат қилиши мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар

1. World Health Organization. Quality of care. ЖССТ расмий ахборот саҳифаси.
2. World Health Organization, United Nations Children's Fund (UNICEF). Operational Framework for Primary Health Care: Transforming Vision into Action.
3. World Health Organization. Safer Primary Care. Patient safety guidance and tools.
4. World Health Organization. Patient Safety. ЖССТ расмий ахборот саҳифаси.
5. World Health Organization. Quality Toolkit. Тиббий хизмат сифатини яхшилаш буйича услубий материаллар.